

Sander Mager, portefeuillehouder waterkwaliteit bij de Unie van Waterschappen:

‘We staan samen voor schoon water’

Sander Mager, lid van het dagelijks bestuur bij Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, is sinds oktober vorig jaar bestuurslid bij de Unie van Waterschappen. Hoe ziet deze ecooloog de doelen wat betreft de waterkwaliteit voor de waterschappen en wat is zijn visie op de ontwikkelingen in de komende jaren? ‘Schoon water moet, maar we moeten het vooral samen doen.’

Mager: 'Schoon water vraagt een brede benadering voor alle gebruiksfuncties: voor natuur, voor recreatie, voor drinkwater en ook voor landbouw. Dus ik zie waterkwaliteit als een basisvoorwaarde voor een duurzame maatschappij.'

Doelstellingen KRW

'De KRW (Kaderrichtlijn Water) is voor mij geen doel op zich, maar een middel om een goede waterkwaliteit te halen. Nederland is goed op weg om in 2027 alle maatregelen te hebben uitgevoerd die we daarin hebben vastgelegd, maar we zien ook dat het halen van de doelen op sommige plekken nog lastig is. Bijvoorbeeld omdat de effecten van die doelstellingen pas veel later zichtbaar zijn. Maar ook omdat we daarvoor van heel veel andere partijen afhankelijk zijn. Hoe dichter we bij 2027 komen, hoe meer we gaan ervaren dat het een flinke opgave is. Daar zullen we met de waterschappen, en zeker ook met alle andere partners, onze schouders onder moeten blijven zetten.'

Uitdagingen waterschappen

'Waar mogelijk moeten we ons watersysteem nog veel natuurlijker inrichten. Vewin heeft samen met de Unie van Waterschappen een pleidooi gehouden om fundamenteel anders te kijken naar ons waterbeheer. We zien nu dat ons watersysteem is ingericht op het zo snel mogelijk afvoeren van te veel water. Dat betekent dat we in droge perioden problemen hebben met te weinig water. En dat levert dan weer waterkwaliteitsproblemen op: van verzilting tot een verhoogde concentratie afvalstoffen in het water. Ik denk dat er een andere en natuurlijkere manier van waterbeheer nodig is om dat op te lossen. In een sterk verstedelijkt land als Nederland is dat een enorme opgave.'

'In de landbouw zijn zowel gewasbeschermingsmiddelen als de uitstroom van nutriënten een groot probleem. Onze rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) zijn vooral in perioden van droogte in sommige gebieden een van de belangrijkste bronnen van zoetwater in Nederland. Dus we moeten het effluent (gezuiverd afvalwater dat een rwzi verlaat) echt nog verbeteren. En daar horen ook de vraagstukken over opkomende stoffen en medicijnresten bij.'

'Een van de uitkomsten van de Nationale analyse waterkwaliteit is dat er grote verschillen zijn tussen de verschillende regio's bij bijvoorbeeld droogte en bodemdaling. Dus zullen de waterkwaliteitsopgaven steeds meer regionaal van aard worden. Daarom is het zo goed dat de waterschappen als regionale overheid dat beheer zo goed kunnen doen.'

Ambities schone drinkwaterbronnen

'Hoe kun je nou het beste interveniëren om ervoor te zorgen dat het water het meest schoon wordt, is en blijft? We worden ingehaald door de steeds betere analysetechnieken. Maar hoever kun je gaan bij de zuivering van afvalwater en wie gaat dat betalen? Moet je niet bij de problematiek van medicijnresten in het kader van de 'extended producer responsibility' en aanpak bij de bron, het principe 'de vervuiler betaalt' ook gaan hanteren voor de farmaceutische industrie om medicijnresten uit het water te gaan halen? Daar moeten we naar gaan kijken bij schonere drinkwaterbronnen.'

'WAT ER NIET IN KOMT, HOEFT ER OOK NIET UIT'

Microverontreinigingen

'Veel waterschappen zijn al bezig met het verwijderen van microverontreinigingen. We zitten nog wel in de pilotfase om met en van elkaar te leren wat nou goede technieken zijn voor welke microverontreinigingen. En hoe je kunt voorkomen dat dit weer vragen over extra chemicaliëngebruik of extra energiegebruik met zich meebrengt. We doen dat nu zonder wettelijke verplichting, maar wellicht gaan we daar in de toekomst normen voor afspreken. Het is echter heel belangrijk dat we niet alleen naar de rwzi's kijken, maar ook naar het voorkomen van vervuiling aan de bron. Waterschappen kunnen nooit alleen verantwoordelijk zijn voor al die vervuilingen, dat moeten we dus aan de bron aanpakken. Dat is veel kostenefficiënter en ook veel beter voor het milieu.'

Wat is uw visie m.b.t. de mogelijke aanpassing vanuit Brussel van de KRW en de komende herziening van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater?

'Naar mijn idee voldoet de KRW op grote lijnen nog. We hebben met elkaar nog een hele opgave om die doelen te gaan halen. Nederland loopt binnen Europa redelijk voorop. Ik zou dus eerst maar eens kijken of het ons lukt om die doelen te gaan halen. Want ik ben bang dat onder druk van de landen die het hiermee wat moeilijker hebben dan Nederland, eerder de doelen zullen worden verlaagd. Ik denk wel dat we veel meer werk van opkomende stoffen moeten maken. Het beleid na de discussies die we in Nederland hebben gehad over PFAS en gewasbeschermingsmiddelen is echt te reactief. We komen vaak pas in actie als er problemen optreden; dat moet en kan anders. Hoe kan het dat we nog steeds toestaan dat PFAS geloosd wordt in ons oppervlaktewater? Het gaat dus ook over het toelatingsbeleid voor die stof. Ik denk dat daar veel aandacht voor moet komen.'

Welke resultaten mogen we verwachten van bronaanpak en hoe kunnen Vewin en Unie van Waterschappen samenwerken om bronaanpak verder te krijgen?

'Vewin en de Unie zijn een natuurlijke partner voor wat betreft bronaanpak. Naast bestuurder bij de vereniging van alle waterschappen in ons land ben ik ook lid van het dagelijks bestuur bij Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Onze uitvoeringsorganisatie is Waternet, het eerste watercyclusbedrijf in Nederland. Vewin en de Unie hebben hetzelfde belang in Nederland en we kunnen samen werk maken van de circulaire economie. We zijn als waterschappen ook bezig om te kijken hoe we op de rwzi's stoffen zoals fosfaten en

'SCHOON WATER VRAAGT EEN BREDE BENADERING'

cellulose kunnen terugwinnen. Als we met een bronanpak vervuiling kunnen voorkomen, helpt dat bij de acceptatie van dat soort circulaire producten. De Unie en Vewin kunnen vanuit die watercyclusgedachte heel goed samenwerken. Ik denk dat we samen nog best meer zouden kunnen doen.'

Moeten er voor alle medicijnresten normen komen? Alsmar beter zuiveren heeft ook een prijs; in termen van geld en energieverbruik.

'Bij de toelating van medicijnen hebben we nu wat meer zicht op de milieuaspecten. We zien ook dat er veel verschillende medicijnen zijn en maken ons zorgen over cocktail-effecten. Om te beoordelen of ons effluent schoon genoeg is, doen we daar door middel van effectmonitoring op het ecologische systeem onderzoek naar. Maar ik denk dat we nog in de lerende fase zitten en uiteindelijk op normen zullen uitkomen. Daarom moeten we nog veel krachtiger het gesprek over de producentenverantwoordelijkheid met elkaar voeren. Bij medicijngebruik is die aan de bron nogal diffuus, daarom moeten we proberen die lozing in het water te voorkomen.'

Hoe formuleren we als maatschappij een gezamenlijke visie op landbouw en duurzaam waterbeheer?

'Volgens mij loopt die discussie goed, maar er komen veel emoties bij en het systeem snakt naar een nieuwe inrichting. Bij een duurzame landbouw hoort ook waterbeheer. Ook in een kringlooplandbouw wordt gewerkt aan waterkringloop. Er is nu veel aandacht voor stikstof en de emissies naar de lucht. We maken ons zorgen of dit niet ten koste gaat van aandacht voor emissies naar de bodem en water. Het Rijk is verantwoordelijk om de transitie naar een duurzame landbouw te realiseren. Ik voel me verantwoordelijk om ervoor te zorgen dat water daar een duidelijke plek in heeft. Kringlooplandbouw is een interessante visie om verder met elkaar te vervolmaken. Maar ik zie ook dat waterschappen nog niet altijd volwaardig worden meegenomen in de discussies daarover.

Bijvoorbeeld als het gaat om nitraatactieprogramma's kunnen de waterschappen nog wat meer worden betrokken.'

Er is nu met minister Carola Schouten, minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit die naar kringlooplandbouw streeft, en met de gewenste afstemming van de Kaderrichtlijn Water en het 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn een 'window of opportunity' om stappen te zetten. Hoe steunen we elkaar optimaal op dit vlak?

'Dit is een hele mooie kans om hierin als Vewin en Unie van Waterschappen gezamenlijk in gesprek te gaan, dicht bij elkaar te komen en samen op te trekken. Ik zou me voor kunnen stellen dat we nadenken over een watercyclusvisie die we ook inbrengen in alle acties die lopen rondom kringlooplandbouw. En ook voor nitraatactieprogramma's zie ik mogelijkheden om samen op te trekken. Het is aan ons als koepelorganisaties en als waterschappen en drinkwaterbedrijven om dat met elkaar te organiseren op nationaal en op regionaal niveau. Dat gebeurt al veel, maar dat moeten we blijven opzoeken en stimuleren, want voor mij zit in de samenwerking de oplossing om echte veranderingen te kunnen organiseren.'

Hoe kijkt u aan tegen de samenwerking met de drinkwaterbedrijven?

'Ik ben goed te spreken over hoe we op regionaal niveau elkaar vinden en steeds meer vanuit die watercyclusgedachte opereren. Als koepelorganisaties kunnen we elkaar nog wel wat meer versterken denk ik. Zowel de waterschappen als drinkwaterbedrijven voorzien de samenleving van primaire levensbehoeften. We staan midden in de maatschappij en hebben een hele praktische invulling. Die kracht die we allebei hebben kan versterkend werken, want we hebben als drinkwaterbedrijven en waterschappen veel gemeenschappelijke belangen, dus laten we vooral veel samen optrekken. Natuurlijk zijn het verschillende organisaties, maar de samenwerking is belangrijk. Schoon water moet, maar moet ook echt samen!'